

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **R. T.**

w przedmiocie stwierdzenia zgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 9 stycznia 2025 r.,

na posiedzeniu bez udziału stron,

wniosku obrońców lustrowanego o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie

kasacyjnej,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć sędziego Adama Rocha od udziału w sprawie kasacyjnej o sygnaturze akt IV KK 445/24.

UZASADNIENIE

W dniu 22 października 2024 r. zarejestrowana została w Sądzie Najwyższym, pod sygnaturą IV KK 445/24, kasacja obrońców lustrowanego R. T. od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 601/23. Sprawa ta została przydzielona do rozpoznania sędziemu Antoniemu Bojańczykowi. Uwzględniając wniosek obrońców lustrowanego, postanowieniem z dnia 3 grudnia 2024 r. Sąd Najwyższy wyłączył wyznaczonego sędziego od udziału w opisaney sprawie kasacyjnej. W konsekwencji tego orzeczenia, zarządzeniem z dnia 4 grudnia 2024 r., Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej przydzielił sprawę do rozpoznania sędziemu SN

Adamowi Rochowi. obrońcy lustrowanego złożyli wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie wyznaczonego sędziego wskazując, że:

- Adam Roch uzyskał status sędziego Sądu Najwyższego w następstwie uczestniczenia w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co prowadziłoby, gdyby orzekał w omawianej sprawie, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz wystąpienia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.,
- wnioski powyższe wynikają z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Sądu Najwyższego (we wniosku przywołano niektóre z orzeczeń tych organów),
- sędzia Adam Roch był wielokrotnie wyłączany od udziału w sprawach na mocy postanowień Sądu Najwyższego,
- w odniesieniu do tego sędziego zachodzą tożsame powody wyłączenia, jak w wypadku sędziego Antoniego Bojańczyka.

Wniosek obrońców lustrowanego zasługuje na uwzględnienie.

Sędzia Adam Roch został powołany na stanowisko sędziego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego na podstawie postanowienia Prezydenta RP z dnia 20 września 2018 r. w wyniku rekomendacji wydanej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wadliwość tej procedury wykazana została w uchwałach trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) oraz składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22.

Przepis art. 41 § 1 k.p.k. jest jednym z elementów chroniących prawo strony do niezależnego i bezstronnego sądu, co oznacza, że musi być on wykładany w ten sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W ramach kontroli tego prawa trzeba mieć na uwadze, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego art. 45 ust. 1

Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC i art. 47 Karty Praw Podstawowych (por. postanowienie SN z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21). W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego SN Adama Rocha, które będą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby w składzie rozstrzygającym sprawę zasiadał ten sędzia. Taka konkluzja wynika z wyroku ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce oraz innych orzeczeń trybunałów europejskich. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (szerzej w tym zakresie np. postanowienia SN: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 22 marca 2022 r., I KZP 13/21; zob. także postanowienie SN z dnia 15 września 2022 r., I KO 75/21), a to skutkuje przyjęciem, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Stwierdzenie to jest tym bardziej uprawnione, gdy dostrzeże się, że EKPC w kolejnych swoich orzeczeniach przeciwko Polsce do takich samych wniosków doszedł na gruncie orzekania w Sądzie Najwyższym przez sędziów wadliwie powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Cywilnej (wyroki ETPC w sprawie Dolińska-Ficek oraz Ozimek, a także Advance Pharma sp. z o.o.). Z tych powodów, kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC), a także mając na uwadze konieczność wyeliminowania skutków w postaci ewentualnego żądania wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz w celu ochrony Skarbu Państwa przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, należało wyłączyć od rozpoznania przedmiotowej sprawy sędziego SN Adama Rocha (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2022 r., II PUB 2/22, z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21 z dnia 3 października 2023 r., III KK 430/22 – KRI 279 oraz z dnia 28 maja 2024 r., III KS 32/24).

Warto również dodać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiło się stanowisko, iż podjęcie przez Adama Rocha „czynności orzeczniczych w Sądzie

Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Przejście osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej do Izby Sądu Najwyższego nastąpiło dzięki regulacjom przyjętym przez większość parlamentarną w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259). Zgodnie z art. 10 tej ustawy to Pierwszy Prezes SN dokonał przeniesienia osób orzekających dotychczas w Izbie Dyscyplinarnej, za ich zgodą, do jednej z Izby Sądu Najwyższego. Tymczasem Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego czy też z mocy samej ustawy. Należy podkreślić, że akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu. Akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Skoro jednak Izba Dyscyplinarna nigdy nie była sądem, nominacje te nie obejmowały możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym. Powołanie danej osoby do orzekania w tym Sądzie wymagało więc spełnienia procedury określonej w art. 179 Konstytucji RP przewidującej określone kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa oraz Prezydenta RP. Naruszenie tej procedury, również uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem sędziego Adama Rocha, który tak właśnie został powołany do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego” (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2023 r., IV KZ 19/23).

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

r.g.

